

แนวทางและแบบอย่าง...การผสมผสาน

ฟาร์มเกษตร

บรรณาธิการ : อภิชาติ ศรีสะอาด

เรียบเรียง : พิชรี สำโรงเย็น

อินทรีย์ รับตลาดอาเซียน

แบบอย่าง...เกษตรผสมผสาน
พืช, ปศุสัตว์, ประมง...อินทรีย์
สร้าง...มูลค่าเพิ่ม

พืชอินทรีย์

นารี พูลสวัสดิ์ เกษตรกรสุดเจ๋ง
ปลูกพืชระบบอินทรีย์...ส่งออก

นลินรัตน์ อัมพวานนท์
แห่ง "ไร่เรืองสุคนธ์"

ปลูกพืชอินทรีย์งามเหลือเชื่อ...ที่ลพบุรี

ปศุสัตว์อินทรีย์

อัคระ ธิติถาวร
พัฒนามะพร้าวอินทรีย์...ปราบเซียน
สดใหม่ ไม่หมิ่นคาว

ตลาด...เกษตรอินทรีย์

มาตรฐาน...เกษตรอินทรีย์

สัตว์น้ำอินทรีย์

โกมินทร์ หุเรียน
เลี้ยงปลาแบบอินทรีย์

ใช้ EM บำบัดน้ำ...แทนสารเคมี

ราคา 140 บาท

ISBN 978-616-7466-57-6

9 786167 466576

นลินรัตน์ อัมพวานนท์

มหัศจรรย์เกษตรอินทรีย์ ปลูกผักงามที่ “ไร่เรืองสุคนธ์” จ.ลพบุรี

“นลินรัตน์ อัมพวานนท์” สาวนิกประชาสัมพันธ์ในเมืองคอนกรีต เลือกลงตามรอยบรรพบุรุษ กลับบ้านเกิดทำเกษตรนานร่วม 10 ปี ปลูก ผักตามแนวเกษตรอินทรีย์งามอย่างอัศจรรย์ ทั้งหวาน กรอบ เก็บรักษา ได้นาน ด้วยสูตรเด็ดจากน้ำหมักชีวภาพ การันตีรายได้ต่อแปลง 8,000 บาท สำหรับขนาดแปลง 1x6 ผลผลิตราคาสูง มีตลาดรองรับไม่อั้น

พลิกชีวิตสาวออฟฟิศด้วยเกษตรอินทรีย์

เคยมีคนบอกว่า ใ้รับประทานผัก มากกว่าเนื้อ เพราะมีประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งนั่น ก็จริงอยู่ แต่อาจจะใช้ไม่ได้ทั้งหมดสำหรับยุค สมัยนี้ เนื่องจากเราไม่สามารถทราบได้เลยว่า

สารพัดผักที่บริโภคเข้าไปนั้น จะมีปริมาณของ สารพิษปะปนมาด้วยมากน้อยเพียงใด เพราะ ต้องยอมรับว่าเพื่อให้ได้ผลผลิตเพียงพอต่อความ ต้องการของผู้บริโภค สารเคมีจึงเข้ามามีบทบาท กับเกษตรกรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

และด้วยเหตุนี้ จึงทำให้สาวนักประชาสัมพันธ์ ของโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช **คุณ นลินรัตน์ อัมพวานนท์** ตัดสินใจเลิกใช้ชีวิตในเมืองใหญ่ที่อยู่มานานกว่า 20 ปี เดินทางกลับบ้านเกิดที่จังหวัดลพบุรี โดยหวังว่าจะใช้พื้นที่ที่ว่างอยู่ของตนเองนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และให้เกิดความพอเพียง ด้วยการทำสวนผักอินทรีย์เพื่อร่วมรณรงค์และช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น โดยการเป็นวิทยากรสอนเรื่องเกษตรอินทรีย์ ที่สำนักส่งเสริมของมหาวิทยาลัยเกษตรทุกเดือน ตลอดจนพยายามขยายเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรละแวกนั้น ด้วยการรับซื้อผักอินทรีย์แบบประกันราคา เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรหันถึงสุขภาพและหันมาปลูกผักอินทรีย์กันมากขึ้น แต่ก็ยังมีคนให้ความสนใจไม่มากนัก

“แต่ก่อนเราก็เคยรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรเครือข่ายอินทรีย์ของเรา อย่างผักกาดก็รับซื้อกิโลกรัมละ 40 บาท พวกผักใบเบาอย่างผักชี ต้นหอม รับซื้อกิโลกรัมละ 80 บาท ซึ่งเรารับซื้อแบบประกันราคาด้วย แต่ไม่มีคนสนใจเท่าไรเพราะทำค่อนข้างยาก ต้องทำปุ๋ยทำยาเองเลยไม่ค่อยมีคนสนใจทำต่อ”

คุณนลินรัตน์บอกว่า การทำเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องยาก แต่ผู้ทำต้องมีความอดทน มั่นคง และมีทัศนคติที่เป็นบวกกับเกษตรอินทรีย์ และมีความเข้าใจจริง ๆ ซึ่งอินทรีย์ก็คือวิถีของธรรมชาติที่รุ่นปู่ย่าตายายเราส่งมอบให้มา โดยที่คนรุ่นหลังยังย้อนกลับไปไม่ถึงเท่านั้นเอง ปัจจุบันเราใช้วัตถุดิบเหมือนกับสมัยก่อน แต่ต่างกันตรงมีกระบวนการหมักเกิดขึ้นแล้วนำมาใช้ ซึ่งก็ใช้ธรรมชาติดูแลเหมือนกัน

วอเตอร์เครสเขียว

วอเตอร์เครสแดง

การปรับเปลี่ยนวิถีเคมีสู่อินทรีย์

หลังจากกลับมาอยู่ที่ลพบุรี ภารกิจแรกของการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่เคยใช้สารเคมีมาก่อน คุณนลินรัตน์ เริ่มจากฟื้นฟูผืนดินด้วยการนำ

น้ำหมักชีวภาพจากหน่อกล้วย

ถุงหมักปุ๋ย

ระบบชีวภาพเข้ามาใช้ โดยการนำจุลินทรีย์หน่อกล้วยมาปรับปรุงดิน ผ่านไปกว่า 1 ปี ดินเริ่มมีสภาพดีขึ้น สวนผักอย่างที่ตั้งใจไว้จึงค่อยๆ เติบโตขึ้น ทั้งผักกาดขาว ผักบุ้งจีน ผักคะน้า วอเตอร์เครส และก้ามกระโดดสู่พืชเมืองหนาว ไม่ว่าจะเป็น แรบบิท กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี หัวไชเท้าสีม่วงและสีขาว แครอท ค่อยๆ เติบโตหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันไป

พร้อมกันนี้ คุณณลินรัตน์ยังได้เผยแพร่ขั้นตอนการปลูกผักแบบอินทรีย์อย่างละเอียดว่า หลังจากปรับปรุงดินด้วยจุลินทรีย์หน่อกล้วย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และฆ่าเชื้อโรคด้วยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาแล้ว จากนั้นประมาณ 7-15 วัน ให้คลุมฟางหรือใช้วัสดุอื่นที่คล้ายกันแทนได้ เพื่อป้องกันแสงแดดเข้าถึง กระทั่งเมื่อดินเข้าที่ให้ใส่ปุ๋ยคอกที่ได้จากการหมักรวมกัน

ของมูลวัว กากน้ำตาล รำ จุลินทรีย์หน่อกล้วย ที่ผ่านการหมักมาแล้วประมาณ 3 เดือน เป็นอย่างน้อย ผสมลงไปไถดิน หรือถ้าต้องการใช้แบบเร่งด่วน ก็ให้นำส่วนผสมที่หมักแล้วมาใส่ถุงปุ๋ยประมาณ 1/2 ของถุง แล้วมัดปากถุงวางบนไม้ที่ยกสูงจากพื้น เพื่อให้อากาศถ่ายเท วิธีนี้ใช้เวลา 15 วัน ก็สามารถนำปุ๋ยมาใช้ได้

จากนั้นก็มาถึงขั้นตอนการปลูก ซึ่งผักอินทรีย์มีวิธีการปลูกไม่ต่างจากผักทั่วไป แต่ผักบางชนิดต้องมีการเพาะต้นกล้าก่อนประมาณ 15-20 วัน แล้วจึงนำมาปลูกลงแปลง ซึ่งถ้าหากแปลงขนาด 1x6 เมตร จะใช้ระยะปลูกต้นจำพวกพืชหัวห่าง 15 เซนติเมตร และจะปลูกได้ 5 แถวต่อแปลง ส่วนผักบุ้งจีน คะน้า กวางตุ้ง สามารถหว่านปลูกได้เลย และการรดน้ำนั้น ถ้าอากาศไม่แห้งมาก ให้รดจนฉ่ำในช่วงเช้าครั้งเดียว แต่ในฤดูฝนอาจจะเว้นการรดน้ำได้บ้าง เว้นแต่ผักบางชนิดอย่างเช่นผักกาดขาวและผักกาดหอม ถ้าฝนตกจะมีเชื้อราเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ควรจะรดเพื่อล้างน้ำฝนออกด้วย แต่ไม่จำเป็นต้องรดทุกวันที่ฝนตกก็ได้ สุดท้ายคืออัตราความถี่ของการใส่ปุ๋ยจะอยู่ที่ประมาณ 5-7 วันครั้ง เช่นเดียวกับการใช้สารปราบศัตรูพืช

สารพัดสูตรชีวภาพเพื่อผักอินทรีย์

คุณปภัส พันธีร์ ผู้ชีวิตของคุณณลินรัตน์ ผู้กุมเคล็ดลับการทำน้ำหมักชีวภาพ ได้มาร่วมสมทบเฉลยสูตรบำรุงผักอินทรีย์อย่างไม่มีหมกเม็ดว่า น้ำหมักชีวภาพทั่วไปจะแบ่งหน้าที่หลักๆ ได้ 3 ชนิด อย่างเช่นสูตรแรก เป็นสูตรจุลินทรีย์หน่อกล้วย ซึ่งนอกจากจะใช้บำรุงดินแล้ว ยังสามารถนำไปใช้กับชักโครก ตักกลิ่นฆ่าหญ้า ซึ่งมีวิธีการหมักคือ นำหน่อกล้วย 3 กิโลกรัม ซอยให้ละเอียดหมักผสมกับกากน้ำตาล 1 กิโลกรัม ทิ้งไว้ 7 วัน คั้นเอาเฉพาะส่วนน้ำ ก็จะได้เป็นหัวเชื้อเข้มข้นประมาณ 1 ลิตรกว่า จากนั้นนำหัวเชื้อที่ได้ไปขยายต่อให้มีปริมาณมากขึ้น โดยเตรียมต้นกล้วยสับ ถ้าเป็นต้นกล้วยที่ตกเครือแล้วจะดีมาก 60 กิโลกรัม กากน้ำตาล 20 กิโลกรัม ยาจุลินทรีย์ 1 ขวด ซึ่งจะช่วยทำปฏิกิริยาในการหมักให้เร็วขึ้น แบ่งข้าวหมาก 1 ลูก น้ำเปล่า 100 ลิตร ผสมให้เข้ากัน พร้อมหัวเชื้อเข้มข้นที่ได้มาในตอนแรก หมักทิ้งไว้ 5 วัน จะได้เป็นจุลินทรีย์หน่อกล้วยสูตรขยายประมาณ 150 ลิตร ก่อนนำไปใช้ผสมน้ำเปล่าในอัตราส่วน 1:20

ส่วนสูตรที่ 2 ใช้สำหรับบำรุงใบและต้นให้สมบูรณ์ เรียกว่าฮอร์โมนไข่ วิธีทำคือ ให้นำไข่ไก่สดๆ 1 กิโลกรัม กากน้ำตาล 1 กิโลกรัม ยาจุลินทรีย์ 1 ขวด แบ่งข้าวหมาก 1 ลูก นำไข่ไก่มาปั่น หรือตำให้แตกละเอียด แล้วนำส่วนผสมทั้งหมดหมักรวมกันทิ้งไว้ 14 วัน ก่อนนำมาใช้ และสูตรที่ 3 ใช้สำหรับบำรุงผล เรียกว่า ปุ๋ยจานด่วน ซึ่งได้จากการใช้นมสด 3 ส่วน ฮอร์โมนไข่ 1 ส่วน และจุลินทรีย์หน่อกล้วย 1 ส่วน คลุกเคล้ารวมกันหมักทิ้งไว้ 14 วัน หากใช้ปุ๋ยตัวนี้

ในช่วงที่ยังไม่มีการออกผล จะทำให้เกิดการแทงยอดแตกใบอย่างเดียว ฉะนั้น ควรใช้ฮอร์โมนไข่บำรุงก่อน กระทั่งอยู่ในระยะเริ่มติดดอกออกเป็นลูกแล้ว จึงใช้สูตรที่ 3 นี้ได้

นอกจากนี้ยังมีปุ๋ยที่เสริมในเรื่องของการเร่งดอก เร่งราก ซึ่งได้จากการหมักสัตว์ทะเลต่างๆ ใช้ได้ตั้งแต่ส่วนหัวหรือทั้งตัว ไม่ว่าจะเป็นปลา ปลาหมึก หรือกุ้งก็ได้ ในอัตราส่วนผสมที่ใช้ สัตว์ทะเล 1 กิโลกรัม สับปะรด 2 กิโลกรัม กากน้ำตาล 1 กิโลกรัม และจุลินทรีย์หน่อกล้วย 1 ลิตร หมักทิ้งไว้ 28 วัน เพื่อดึงสารอาหารออกมาจากสัตว์ทะเลเหล่านี้

แครอท

ผักอินทรีย์ราคาสูง...กำหนดได้

ถ้าหากพูดถึงรายได้ของอาชีพปลูกผักระบบอินทรีย์ เมื่อลองบวกลบคูณหารต่อขนาดแปลง 1x6 เมตร แล้ว คุณณลินรัตน์คำนวณเป็น

รายได้ต่อหนึ่งแปลงได้ประมาณ 8,000 บาท
เลยทีเดียว โดยเฉพาะถ้าเป็นผักเมืองหนาวจะ
ขายได้ราคาสูงกว่าเป็นเท่าตัว ซึ่งปัจจุบันนี้เธอ
มีตลาดรองรับอยู่ที่โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช
ซึ่งสามารถมั่นใจได้ถึงความปลอดภัย ด้วย
เหตุผลที่ว่า

“ก่อนนำส่งไปขายที่โรงพยาบาล ผักของ
เราจะถูกส่งไปให้ทางสาธารณสุขตรวจว่าไม่มี
สารพิษปนเปื้อน ซึ่งก็สร้างความมั่นใจให้ผู้
บริโภคได้ในระดับหนึ่ง ส่วนเรื่องของการขอใบ
รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นั้น ค่อนข้างมีข้อ
จำกัดอยู่เยอะ ซึ่งในอนาคตถ้ามีคนให้ขอเราก็จะ
ทำเพื่อเป็นต้นแบบและสร้างความน่าเชื่อถือ แต่
ว่าเราก็ทำเป็นรูปธรรมให้เห็นอยู่แล้ว ทั้งปุ๋ย ยา
เราก็ทำขึ้นมาใช้เองจริงๆ และก็มีบ่อน้ำของตัวเอง
เอง ซึ่งตรงนี้ก็ตอบโจทย์ให้กับเราได้ดีอยู่แล้ว”

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรไม่ไหว
ความสนใจในเรื่องการทำเกษตรระบบอินทรีย์

คุณปภัส พันธีร์ และคุณนลินรัตน์ อัมพวานนท์

เพราะค่อนข้างยุ่งยากพอสมควร อีกทั้งต้องเจอ
กับปัญหาการตลาด โดยเฉพาะเกษตรกรที่เข้าไป
สู่กระบวนการที่มีพ่อค้าคนกลางเข้ามาเกี่ยว
ข้อง จึงทำให้ต้องจำยอม แต่ถ้าเราสามารถทำ
เองได้ ก็จะสามารถกำหนดราคาได้ และสามารถ
ควบคุมไปถึงต้นทุนทั้งหมดได้ด้วย ยิ่งถ้าหากว่า
เรามั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ของเรานั้นดีจริงก็ จะยิ่ง
เป็นประโยชน์เพิ่มอีกด้วย

ดังนั้น ถ้าเราสามารถตั้งราคาขายเองได้
อย่างแรกก็จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ต่อมาก็
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค อย่างเช่นผักของคุณ
นลินรัตน์ที่ได้นำไปขายให้กับผู้ป่วย หรือญาติผู้
ป่วยที่มารักษาตัวที่โรงพยาบาล ทำให้พวกเขาได้
รับประทานผักที่ดีและปลอดภัย และที่สำคัญเธอ
ยังนำมะละกอ กล้วย ชมพู มะเขือยาว มะเขือ
กลม มะเขือเล็ก ชมจันทร์ ข้าวโพดสีม่วงอินทรีย์
ไปขายเพื่อเพิ่มตัวเลือกให้กับผู้บริโภคได้เลือก
สรรสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่ตัวเองมากขึ้นอีกด้วย

**ปรึกษาเรื่องเกษตรอินทรีย์สามารถ
ติดต่อได้ที่ คุณนลินรัตน์ อัมพวานนท์ ไร่
เรืองสุคนธ์ บ้านเลขที่ 37 หมู่ 6 ตำบลนิคม
สร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
15000 โทร. 087-755-6719**

แนวทางและแบบอย่าง...การผสมผสาน

ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ รับตลาดอาเซียน

อภิชาติ ศรีสอาด, พิชรี สำโรงเย็น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อภิชาติ ศรีสอาด, พิชรี สำโรงเย็น

แนวทางและแบบอย่าง...การผสมผสาน ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ รับตลาดอาเซียน

พิมพ์ครั้งที่ 1 .--กรุงเทพฯ : นาคา อินเตอร์มีเดีย, 2557

136 หน้า: ภาพประกอบ

1. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2. หลักการทำเกษตรอินทรีย์ I. ชื่อเรื่อง ISBN : 978-616-7466-57-6

กรรมการผู้จัดการ : อภิชาติ ศรีสอาด

ที่ปรึกษา : สุราษฎร์ ทองมาก, ปัญญา เจริญวงศ์,
ประเวศ แสงเพชร, เกียรติพันธ์ จันทราปัตย์

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย : สมนึก พุ่มไฉยา
(ทนายความ)

ผู้จัดการทั่วไป : วิลาวรรณ ปิยะปราโมทย์

หัวหน้าส่วนหนังสือ
เฉพาะกิจเชิงเกษตร : อัมพา คำวงษา

กองบรรณาธิการ : สุธารินัย เจริญรุ่งโรจน์ฤดี, มณี เมธี, พรลภัส บุตรดี
จันทรา อุสุวรรณ, ญัฐชญาณนต์ ดิษฐรัมย์, พริ้ม ศรีหานาม,
รสริน เกลี้ยงเกลา, ทองพูล วรรณโพธิ์, กฤษณ์ ชวบนวม
อภิสิทธิ์พร นนท์ตา

ฝ่ายศิลปกรรม : เฉลิมพงษ์ กวินรจิตมงคล, คมสัน จูด้วง

จัดพิมพ์โดย : บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด
เลขที่ 64/51-55 หมู่ 3 ต.คลองมะเดื่อ อ.กระทุ่มแบน
จ.สมุทรสาคร 74110 โทร. 034-473213-5,
08-1372-9483 แฟกซ์ 034-473215
www.nakaintermedia.com E-mail : api_naka@yahoo.co.th

คำนำ

เมื่อวิวัฒนาการของโลกหมุนเวียนเข้าสู่โลกแห่งเทคโนโลยี อันเป็นดังแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของมนุษย์ ทุกอย่างถูกป้อนและตอกย้ำด้วยสิ่งสังเคราะห์ที่ชีวิตไม่ว่าจะเป็นชาวของเครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายแหล่ ไม่เว้นแม้แต่อาหารที่บริโภคเข้าไป และอากาศที่เราต้องหายใจเข้าออกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยไม่รู้เลยว่าอายุของมนุษย์โลกกำลังสั้นลงเรื่อยๆ จากความก้าวหน้าของโลกนั่นเอง

แต่หากมองย้อนกลับไปครั้งอดีตกาล สมัยที่มนุษย์ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ทำให้เกิดความสงสัยขึ้นมาว่า แล้วเหตุใดเราจึงยังคงดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและมีความสุข มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ใช้ชีวิตไปตามวิถีธรรมชาติ พึ่งพาเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัว ไม่สร้างปัญหาให้กับวงจรชีวิตบนโลกนี้ หรือหากจะกล่าวว่า นั่นคือวิถีแห่งเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบันก็คงไม่ผิดนัก ดังนั้น หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จึงส่งเสริมให้เกษตรกรหันกลับไปใช้ชีวิตตามรอยบรรพบุรุษ ด้วยการทำเกษตรระบบอินทรีย์ เพื่ออย่างน้อยก็ช่วยให้ตนเองได้หลีกเลี่ยงจากการเจ็บป่วยด้วยสารเคมี และช่วยให้ผู้บริโภคได้ผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย ตลอดจนช่วยให้ประเทศชาติกลับไปถึงระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม

แต่หลายคนมักเข้าใจว่า เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางการทำเกษตรที่ซับซ้อนยุ่งยาก และไม่ทันใจ จึงยังคงเลือกที่จะใช้สารเคมี เพราะสะดวกสบาย บวกกับความเคยชินที่ใช้กันมาอย่างยาวนานด้วย และเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้ไปในแนวทางเดียวกัน ผู้จัดทำจึงได้คัดสรรข้อมูลอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด เริ่มด้วยความเป็นมาและพื้นฐานการทำเกษตรอินทรีย์ การขอใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หลักการปลูกพืชอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ และตลาดซื้อขายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ พร้อมสุดยอดแนวร่วมคนสำคัญ จำนวน 8 ชีวิต มาช่วยกันบอกเล่าเรื่องราวอันน่าสนใจเกี่ยวกับการทำเกษตรแนวอินทรีย์ ไว้ในหนังสือ **“แนวทางและแบบอย่าง...การผสมผสาน ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ รับผิดชอบต่ออาเซียน”** เล่มนี้ อย่างครบถ้วน

พัชรีย์ สำโรงเย็น

สารบัญ

“สวนเกษตรอินทรีย์” ความเป็นมาของเกษตรอินทรีย์

- กำเนิดเกษตรอินทรีย์.....	4
- มารู้จักเกษตรอินทรีย์แบบลัทธิ.....	6
- แนวคิดของเกษตรอินทรีย์.....	10
- รูปแบบเกษตรอินทรีย์.....	14
- หลักการพื้นฐานของการทำเกษตรอินทรีย์.....	14
- เกษตรอินทรีย์นวัตกรรมใหม่ (ICM).....	15

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

- ความเป็นมาของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.....	18
- หลักการเกษตรอินทรีย์สากล.....	21
- กระบวนการรับรองมาตรฐาน.....	22

หลักการทำเกษตรอินทรีย์ (พืชอินทรีย์)

- มาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทย.....	27
- หลักการปลูกพืชอินทรีย์.....	29
- ขั้นตอนการปลูกพืชอินทรีย์.....	32
- สูตรเด็ดสำหรับพืชอินทรีย์.....	39

หลักการทำเกษตรอินทรีย์ (ปศุสัตว์อินทรีย์)

- มาตรฐานการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์.....	48
- หลักการเลี้ยงสัตว์อินทรีย์.....	52
- เทคนิคการเลี้ยงสัตว์อินทรีย์.....	57
- สูตรเด็ดสำหรับปศุสัตว์อินทรีย์.....	58

หลักการทำเกษตรอินทรีย์ (ประมงอินทรีย์)

- มาตรฐานการผลิตประมงอินทรีย์.....	61
- หลักเกณฑ์ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์.....	63
- สูตรเด็ดสำหรับสัตว์น้ำอินทรีย์.....	66

ตลาดเกษตรอินทรีย์

- ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์.....	67
- ผู้ส่งออกและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์.....	69
- ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์และปลอดสาร.....	70

ฉีก 8 แนวร่วมคนสำคัญ ในการทำเกษตรอินทรีย์

- นลินรัตน์ อัมพวานนท์ แห่ง “ไร่เรืองสุคนธ์” ปลูกผักอินทรีย์งามเหลือเชื่อ ที่ลพบุรี (เรื่องเด่นในเล่ม)	
- สุทิศ จิราวุฒิจงค์ พาเที่ยว “สามพราน ริเวอร์ไซด์” โรงแรมหรูแนวเกษตรอินทรีย์.....	73
- อุดมชัยฟาร์ม สูดยอดต้นแบบเกษตรอินทรีย์ผลิตไก่ไข่อินทรีย์แบบยั่งยืนที่สระบุรี.....	79
- พิศณุพร พงศ์ดา เขียนสมุนไพรรูปแบบเกษตรอินทรีย์.....	86
- จุลพล จิตร์โกษณ์ ปลูกทับทิมเงินล้านด้วยระบบเกษตรอินทรีย์.....	93
- นมแพะอินทรีย์ปราบเซียน จาก “อัคระฟาร์ม” ผลผลิตสด ใหม่ มีคุณภาพ ด้วยเกษตรอินทรีย์.....	99
- นารี พูลสวัสดิ์ เกษตรกรสุดเจ๋ง ปลูกผักระบบเกษตรอินทรีย์ส่งนอก.....	107
- สุชิน มาลัยทอง พลิกชีวิตด้วยเกษตรอินทรีย์ ปลูกลำไยแซมฝรั่ง รับทรัพย์เข้ามือทั้งปี....	113
- โกมินทร์ ทูเรียน เกษตรกรเชิงอนุรักษ์ เลี้ยงปลาแบบอินทรีย์ ใช้ EM บำบัดน้ำ แทนสารเคมี.....	120

บรรณานุกรม.....	124
-----------------	-----

กำเนิด “เกษตรอินทรีย์”

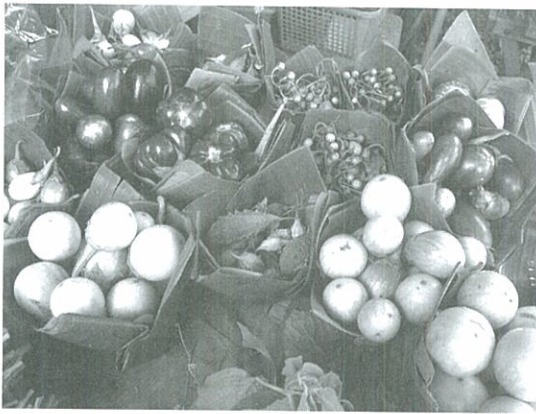
เมื่อได้ยินคำว่า “เกษตรอินทรีย์” เชื่อเถอะว่าใครๆ ก็ต้องตาลุกวาวกันเป็นทิวแถว เพราะต่างรู้ดีถึงสรรพคุณและประโยชน์ที่มีต่อสุขภาพ ตลอดจนหลายฝักหลายฝ่ายก็ช่วยเป็นกระบอกเสียง ร่วมกันรณรงค์ให้บริโภคอาหารอินทรีย์เพื่อสุขภาพที่ดี ทำให้ผู้คนเกิดความตระหนักในเรื่องสุขภาพและหันมารับประทานอาหารอินทรีย์กันมากขึ้น นี่จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรเลือกที่จะทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

แต่กระแสเกษตรอินทรีย์พีเวอร์นั้น ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ที่เรากำลังจะมาให้ความสนใจกัน ทว่ากลับมีมานานกว่า 10,000 ปีแล้ว ซึ่งหากว่ากันตามจริง เกษตรอินทรีย์เกิดมาพร้อมกับวิวัฒนาการของมนุษยชาติเลยทีเดียวได้ ตั้งแต่สมัย

สวนเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์...เกษตรอินทรีย์ยั่งยืน

แรกเริ่มที่มนุษย์เพิ่งรู้จักวิธีการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ แบบพึ่งพิงธรรมชาติและหมุนเวียนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลังจากนั้นเมื่อปี พ.ศ.2479 เกษตรอินทรีย์ยุคใหม่ที่อาศัยหลักวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วย ก็เริ่มเข้ามาครั้งแรกในทวีปยุโรป โดยเซอร์อัลเบิร์ต โฮเวิร์ด นักการเกษตรชาวอังกฤษ ผู้ที่ถือว่าเป็นบิดาของการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้เขียนคัมภีร์การเกษตร (*An Agricultural Testament*) ไว้เมื่อปี พ.ศ.2483 โดยได้กล่าวถึงหลักการของเกษตรอินทรีย์ไว้ 7 ประการคือ (1) สุขภาพที่ดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตทั้งปวง (2) สุขภาพที่ดีต้องใช้ได้กับทั้งดิน พืช สัตว์ และมนุษย์ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (3) ความอ่อนแอที่เกิดขึ้นกับห่วงโซ่อาหารแรกคือ ดินจะส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อื่นๆ ที่อยู่ลำดับสูงขึ้นไปตามลำดับจนถึงมนุษย์ซึ่งอยู่บนสุด (4) การระบาดของโรคแมลงต่อพืชและสัตว์ในระบบการเกษตรสมัยใหม่ คือปัญหาในห่วงโซ่อาหารที่สองและสาม (5) ปัญหาสุขภาพของมนุษย์เป็นผลมาจากห่วงโซ่อาหารที่สองและสาม (6) สุขภาพที่ไม่ดีของพืช สัตว์ และมนุษย์เป็นผลต่อเนื่องมาจากสุขภาพที่ไม่ดีของดิน และ

(7) การยอมรับกฎและบทบาทของธรรมชาติ โดยสำนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนการพัฒนาให้ถูกต้องโดยไมยาก ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการรบกวนต่อกระบวนการสะสมธาตุอาหารในดินที่ดำเนินการโดยจุลินทรีย์ในดิน

ระหว่างนั้นเกษตรอินทรีย์ก็ได้แพร่หลายเข้าสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และกระจายไปทั่วโลก ในขณะที่ประเทศแถบเอเชียนิยมทำการเกษตรอินทรีย์ โดยยึดแนวทางจากประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้เป็นหลัก ส่วนประเทศไทยนั้นก็มีการทำเกษตรแบบปลอดภัยจากสารพิษต่างๆ มาเนิ่นนานแล้วเช่นกัน

มารู้จักเกษตรอินทรีย์แบบลวงลึก

ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อ ว่าทุกวันนี้มีผู้บริโภคห่วงใยสุขภาพของตนเองกันมากขึ้น ทำให้ความต้องการที่จะบริโภคอาหารอินทรีย์ทั่วโลกนั้น มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 10-20% และมีท่าทีที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในทุกปี ซึ่งนอกจากพืชผักอินทรีย์ที่สร้างความนิยมให้กับเหล่าคนรักสุขภาพแล้ว สินค้าที่สำคัญอย่างเช่น เนื้อ นม ไข่อินทรีย์ ก็เริ่มมีบทบาทต่อผู้คนมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ก่อนอื่นเรามาทำความรู้จักกับ “เกษตรอินทรีย์” แบบเจาะลึก ทั้งพืชผักอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ เพื่อนำไปสู่อาชีพที่ยั่งยืน ชีวิตที่ยืนยาวต่อไป

ความหมายของเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์ คือระบบการผลิตที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมเป็นหลัก และรักษาสมดุลของธรรมชาติ โดยผสมผสานกิจกรรมความหลากหลายทางชีวภาพของพืช ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ ฯลฯ ให้เกิดการเกื้อกูลและหมุนเวียนใช้ทรัพยากรในระบบนิเวศของไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีการจัดระบบนิเวศวิทยาที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติ สิ่งสำคัญคือหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ และฮอร์โมนต่างๆ ตลอดจนไม่ใช้พืช หรือสัตว์ที่เกิดจากการตัดต่อทางพันธุกรรม ที่อาจทำให้เกิดมลพิษในสภาพแวดล้อมได้ แต่ให้หันมาเลือกใช้อินทรีย์วัตถุแทน อย่างเช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพในการปรับปรุงดินให้มี

ความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ต้นพืชมีความแข็งแรง สามารถต้านทานโรคและแมลงได้ด้วยตนเอง

รวมถึงการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ด้วย ผลผลิตที่ได้จะปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ทำให้ปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้ผลิต ผู้บริโภค และไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอีกด้วย แต่ในขณะเดียวกัน เกษตรอินทรีย์ก็พยายามประยุกต์กลไกและวัฏจักรธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

แต่สำหรับประเทศไทยนั้น ในระยะแรกต้องยอมรับว่าคนส่วนใหญ่มักรู้จักแต่การผลิตพืชอินทรีย์ อย่างเช่นข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เนื่อง

จากมีการกระตุ้นให้เกิดตลาดส่งออก รวมถึงบริษัทเอกชนและองค์กรอิสระได้ส่งเสริมให้มีการผลิตข้าวอินทรีย์ และพืชอินทรีย์บางชนิด เช่น ข้าวโพดฝักอ่อน หน่อไม้ฝรั่ง กระเจี๊ยบเขียว เพื่อส่งออก ดังนั้น เกษตรอินทรีย์ตามความเข้าใจของคนเราคือทำเพื่อการส่งออกและมีเฉพาะพืชอินทรีย์เท่านั้น แต่ความจริงแล้ว ยังมี **“ปศุสัตว์อินทรีย์”** ที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเกษตรอินทรีย์ ซึ่งถ้าหากเราปลูกพืชอินทรีย์และเลี้ยงสัตว์ด้วย ก็จะทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรพืช ผัก ผลไม้ อย่างคุ้มค่า และผลพลอยได้จากพืชก็นำมาเลี้ยงสัตว์ได้ด้วย มูลสัตว์ที่ได้ก็นำกลับมาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ให้กับพืชต่อไป หมุนเวียนเป็นวงจรชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์นั่นเอง

ความหมายของเกษตรอินทรีย์สำหรับประเทศไทย ตามมาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มีดังนี้

เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) หมายถึง ระบบการจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุอันตรายจากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม (genetic modification) หรือ พันธุวิศวกรรม (genetic engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน (มกอช.9000 เล่ม 1-2546)

ปศุสัตว์อินทรีย์ (Organic livestock) หมายถึง ระบบการจัดการผลิตปศุสัตว์ที่มีความ

